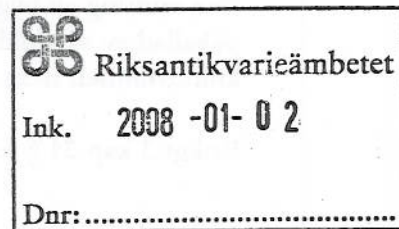

negotium L2094

Åtvidabergs kommun
Box 206
597 25 Åtvidaberg

Byggnadsminnesförklaring av Ålundamagasinet, Mellersta Ålunda 5, Ågatan 2, Åtvidaberg, Åtvidabergs kommun, Östergötlands län

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Länstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap 1 § lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. Ålundamagasinet på fastigheten Mellersta Ålunda 5 i Åtvidaberg för byggnadsminne. I samband härmed meddelar länsstyrelsen följande skyddsbestämmelser enligt 3 kap 2 § nämnda lag.

Skyddsbestämmelser

- 1) Byggnaden får inte rivas eller flyttas.
- 2) Byggnaden får inte byggas om, till eller på annat sätt förändras utvändigt.
- 3) Byggnadens utvändiga fasadbeklädnad får inte bytas ut.
- 4) Ingrepp får inte göras i byggnadens stomme.
- 5) Byggnadens ursprungliga planlösning får inte ändras.
- 6) Ingrepp i eller ändring av fast inredning får inte göras. Till fast inredning hör till exempel dörrar, luckor, väggpånel utmed yttervägarna, dörrlås och trägolv.
- 7) Byggnaden ska vårdas och underhållas så att dess kulturhistoriska värde inte minskar. Vård och underhållsarbeten ska ske i samråd med Länsstyrelsen. Arbetena ska utföras med metoder och material som är anpassade till byggnadens egenart.
- 8) Det område, som utgör skyddsområde och som avgränsas med streckpricklinje på situationsplan tillhörande detta beslut, får inte utan Länsstyrelsens tillstånd ytterligare bebyggas eller på annat sätt förändras. Området ska hållas i sådant skick att byggnadsminnets utseende och karaktär inte förvanskas.

2008-01-07 beslöt *USA*
hopmärkt *BM reg.* *AA*

Om ändring av byggnadsminnet i strid mot meddelade skyddsföreskrifter kan anses påkallad av särskilda skäl, får länsstyrelsen enligt 3 kap 14 § lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. meddela tillstånd därtill.

Enligt 3 kap 21 § nämnda lag tillämpas detta beslut även om det överklagas.

Fastighetsunderhåll

Byggnaden ska ha ett ordinarie underhåll. Detta ska utföras med material och metoder som är anpassade till byggnadens egenart. En vård- och underhållsplan bör tas fram. Vid en kommande renovering av källarvåningens portöppningar tas det sentida teglet bort och nya portar tillverkas utifrån äldre ritningar och fotografier.

Redogörelse för ärendet

Siri Lundberg har ansökt hos Länsstyrelsen om att få frågan om byggnadsminnesförklaring av Ålundamagasinet, Mellersta Ålunda 5, Åtvidaberg-prövad. Fastigheten Mellersta Ålunda 5 ägs av Åtvidabergs kommun.

Fastigheten Mellersta Ålunda 5 med Ålundamagasinet har skyddsbestämmelser och rivningsförbud i detaljplanen kv Stallet med omgivning, vilken antogs av byggnadsnämnden 2002-08-20 och vann laga kraft 2002-09-20.

Ålundamagasinet ingår i område för riksintresse enligt 3 kap 6 § miljöbalken för kulturmiljövården, E 72.

Länsstyrelsen har remitterat förslaget om byggnadsminnesförklaring med skyddsbestämmelser till Åtvidabergs kommun, Riksantikvarieämbetet, Östergötlands länsmuseum och Åtvids hembygdsförening. Samtliga har tillstyrkt förslaget om byggnadsminnesförklaring och skyddsbestämmelser.

MOTIVERING TILL BYGGNADSMINNESFÖRKLARING

Bakgrund

Ålundamagasinet uppfördes 1866 av Åtvidabergs kopparverk efter ritningar av C E Ferngren och med storbyggmästare Jonas Jonsson som byggmästare. De båda anlätades för flera av brukets byggnader, bland annat det närliggande stallet från 1856. Magasinet byggdes för att inrymma "Spannmål, Materialbodas och Källare för Victualier". Brukets anställda ska enligt uppgift ha hämtat ut sin lön in natura här. På 1880-talet gjordes en tillbyggnaden med hiss och körport på västra långsidan. Den senaste restaureringen genomfördes 1992 då fasad ommålades med ljus rödfärg, hörn och taklist målades med gul linoljefärg, portar och luckor ströks med stenkolstjära och taket lades om med nytt tegel.

Det cirka 35 m långa magasinet är byggt i en stolpkonstruktion. Byggnaden inrymmer två våningar, vind och stenvälvd källare. Taket är ett sadeltak, som täcks av rött tvåkupigt lertegel. Fasaden är klädd med ljus faluröd panel på förvandring. Hörnen är utformade som pilastrar med profilerade krön. Utmed takfoten och gavelspetsarna löper en kraftig, profilerad list. Gavlarna har listverk, gesims. Pilastrarna och listverken är målade i ockragul linoljefärg. Mot väster finns en tillbyggnad med körport och hiss. Byggnadens portar utgörs av dubbla trädörrar. Våningsplanen markeras med rader av luckförsedda öppningar, vilka är strukna med stenkolstjära. Byggnaden vilar på en granitsockel med inslag av den lokala bäckfallstenen. Källarvåningen har två portar mot söder, vilka delvis murats igen med rött tegel och försetts med mindre portar. Källarvåningen är förlängd med stenvägg på båda sidorna. Var och en av dessa har en träport.

Byggnaden har en planlösning med öppna våningsplan där bjälklaget bärs upp av trästolpar. Husets invändiga trappor är utförda i trä. Till byggnadens ursprungliga inredning hör dörrar, fönsterluckor, väggpanel och dörrlås.

Magasinet var ursprungligen målat i en ljus rödfärg med taklist och hörn målade i gul linoljefärg. Portar och luckor var från början rödfärgade men har senare strukits med stenkolstjära.

Kulturhistoriskt värde

Ålundamagasinet är en av de få bevarade av kopparverkets byggnader i Åtvidaberg. Det har en väl bibehållen, ålderdomlig prägel och utgör ett representativt exempel på större magasinsbyggnader i trä från 1800-talet. Byggnaden kan genom sin storlek och utformning ses som ett uttryck för den blomstrande kopparhanteringen i samhället under 1800-talet. Byggnaden är såväl utvändigt som invändigt mycket välbevarad. Invändigt kvarstår den ursprungliga planlösningen med stora öppna våningsplan. Genom sin anknytning till den för Åtvidaberg så viktiga kopparhanteringen har magasinet ett byggnads-, industri- och socialhistoriskt värde.

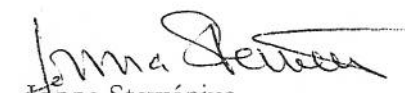
Ålundamagasinet har genom sin autenticitet, sin funktion och sin specifika utformning mycket att berätta om sin tid och är genom sitt kulturhistoriska värde synnerligen märklig.

Hur man överklagar

Se bilaga, formulär 131, länsrätten

I den slutliga handläggningen av detta ärende har förutom föredraganden deltagit chefsjurist Kristina Samuelsson, samhällsbyggnadsdirektör Elisabet Weber och länsantikvarie Bengt Häger.

Magnus Holgersson
Länsråd

Janna Stewénus
Länsantikvarie

Bilagor:

Situationsplan

Kopia på originalritning

Kopia till:

Åtvidabergs kommun

Riksantikvarieämbetet

Byggnadsnämnden i Åtvidabergs kommun

Lantmäteriet, Fastighetsregistret, Box 476, 581 05 Linköping

Östergötlands länsmuseum

Åtvids hembygdsgenings, Nils-Erik Sandström, Bersbo 13, 597 93 Åtvidaberg

Rättsenheten

Kultur- och samhällsbyggnadsenheten

BM-arkivet

Byggnadsminnet Ålundamagasinet
Mellersta Ålunda 5, Åtvidaberg
dnr 432-5401-90

SITUATIONSPLAN
skala 1:500

—•— GRÄNS FÖR BYGGNADSMINNETS SKYDDSOMRÅDE